

Jokamiehenoikeudet
–lyhyt oppimäärä

Jokamiehenoikeudet ja toimiminen toisen alueella

Lainsäädäntöä ja hyviä käytäntöjä

Pekka Tuunanen
Markus Tarasti
Anne Rautiainen (toim.)

LUONTO

Toimittajalta Keski-Suomesta tullut kysymys ennen Nuku yö ulkona -tapahtumaa:

”Teen juttua ulkona nukkumisesta teemapäiväänne liittyen.
Voisitko auttaa tällaisen esiin nousseen kysymyksen kanssa?

Joihinkin leiriytymispaikkoihin tarvitaan maanomistajan lupa.
Mistä tavallinen kansalainen voi etsiä tiedon,
onko ko. paikka luvanvarainen ja kuka on sen maanomistaja?

Ja miten lupa haetaan, vapaamuotoisesti vai jollakin kaavakkeella tms.?”

Jokamiehenoikeus on mahdollisuus

Mitä jokamiehenoikeus on? Se on

Omin voimin liikkumista
jalan, hiihtäen, pyörällä
ja ratsain

Tilapäistä oleskelua
ja telttailua
alueilla, missä
liikkuminenkin on
sallittua

Luonnonmarjojen,
sienien ja
kukkien poimimista

Onkimista
ja
pilkkimistä

Veneilyä, uimista ja
peseytymistä vesistöissä
ja
kulkemista jäällä

siten, että siitä ei aiheudu vähäistä suurempaa haittaa.

Jokamiehenoikeudet

Perustuvat lakeihin, jotka

a) antavat (mm. vesilaki, rikoslaki)

b) rajoittavat (mm. maastoliikennelaki, pelastuslaki, rikoslaki)

c) ohjaavat (mm. kalastuslaki)

oikeuksia.

Yhteinen ydin

1. Oikeudet ovat yleisiä, kuuluvat kaikille
2. Oikeus ei riipu käyttäjästä (esim. kansalaisuus, naapuruus)
3. Oikeus ei riipu käytön tarkoituksesta
4. Oikeus ei riipu maanomistajasta tai haltijasta
5. Oikeuden käyttämisestä ei tarvitse maksaa mitään
6. Ei tarvitse suostumusta tai lupaa

Yhteiset reunaehdot

1. Ei saa aiheuttaa vähäistä suurempaa haittaa
2. Rakenteiden käytöstä määrää omistaja
3. Erityiseen käyttöön otetut alueet eivät ole käytettävissä
4. Ei voi perustaa pysyvää käyttöoikeutta toisen maahan
5. Tilapäiselläkään käyttöoikeudella ei ole turvaa
6. Käyttöä ei voi perusteettomasti kieltää

YKSITYISALUE

**PYSÄKÖINTI,
KALASTUS JA MUU
OLESKELU
ALUEELLA JA SEN
LÄHEISYYDESSÄ
KIELLETTY**

Mikä on laitonta?

- **Sammalen tai jäkälän ottaminen**
- **Puun kaataminen, vahingoittaminen tai oksien taittelu kuolleesta tai elävästä puusta**

28 luvussa säädetään mm. varkaudesta ja kavalluksesta 14 § (24.8.1990/769)
Jokamiehen oikeuksista

Tämän luvun säännökset eivät koske maassa olevien kuivien risujen, maahan pudonneiden käpyjen tai pähkinöiden taikka luonnonvaraisten marjojen, sienten, kukkien tai, jäkälää ja sammalta lukuun ottamatta, muiden sellaisten luonnontuotteiden keräämistä toisen maalta.

Haaskauksesta rangaistaan sitä, ”joka toisen maalla, ilman laillista oikeutta, tahallaan on kaatanut kasvavan puun tahi vahingoittanut sitä anastaakseen sen tai osan siitä itselleen tai toiselle taikka mainitussa aikomuksessa ottanut kuivunutta tai tuulen kaatamaa puuta taikka kasvavasta puusta varpuja, oksia, juuria, tuohia, kuoria, lehtiä, niiniä, pihkaa, terhoja, käpyjä tai pähkinöitä taikka niittänyt ruohoa taikka ottanut sammalta, jäkälää, turvetta, multaa, savea, hiekkaa, soraa tai kiveä”

Mikä on laitonta?

- Sammalen tai jäkälän ottaminen
- Puun kaataminen, vahingoittaminen tai oksien taittelu - oli puu sitten elävä tai kuollut
- Roskaaminen
- Avotulen teko toisen maalle ilman pakottavaa tarvetta
- Moottoriajoneuvolla ajaminen maastossa ilman lupaa
- Kotirauhan häiritseminen
- Maanomistajan maankäytön haittaaminen
- Maanomistajan omaisuuden vahingoittaminen
- Kalastus ja metsästys ilman asianomaisia lupia
- Porojen ja riistaeläinten häirintä

Mitä on vähäistä suurempi haitta?

Se ei ole

- paha mieli siitä, että joku keräsi mustikat
- harmitus, koska en pidä hevosista, maastopyöräilijöistä tai naapurista
- haittana ei ole pidetty myöskään polun syntymistä

Se on ainakin

- todellisen vahingon aiheuttamista
- vallitsevan maankäytön estämistä tai haittaamista
- maan muuttamista toiseksi

Järvi Kallio

Sähkölinja

Piha Niitty

Puolustusvoimien harjoitusalue

Jää

Pelto *Ulkoilualue*
Metsä

Suo *Kansallispuisto*
Mökkipiha

Ulkoilureitti
Taimikko Laidun

Suojelualue

Moottoritie
Rajavyöhyke

Mansikkamaa
Polku
Yksityistie

Toiminnan sallittavuuden määrittää sen aiheuttamat tosiasialliset vaikutukset ympäristöön ja maankäyttöön.

Vaikutukset riippuvat esim. maapohjasta, säästä, toiminnan laadusta, intensiteetistä ja määrästä.

Lainsäädäntö ei aseta raja-arvoja tai numeerisia käytön ehtoja määreitä käytön useudesta, säännöllisyydestä tai kestosta

- ei metrimääriä
- ei kappalemääriä

Mitä se tarkoittaa?

Kotirauha

- Jokaisen kotirauha on turvattu
- Tahallinen kotirauhan rikkominen on rangaistavaa
- Kotirauha suojaa asunnot, mökit, teltat, asuntovaunut, asuttavat alukset, yksityiset pihat ja niihin liittyvät rakennukset
- Pihapiirin määritelmä
- Kotirauhan ulottuvuus
- Kotirauha vesialueella

Kotirauha vesialueella

Entä jokamiehenoikeudet yksityistiellä?

Tai laitumella?

Suojelualueella?

Oleellista on, että jokamiehenoikeuden käyttäjä VASTAA AINA ITSE OMASTA TOIMINNASTAAN.

**Jokamiehenoikeus on mahdollisuus.
Pidetään siitä huolta.
Nautitaan siitä.**

Kiitos!

Löydät minut täältä:

anne.rautiainen@suomenlatu.fi